

На яких умовах можна вносити зміни до договорів про закупівлю та договорів під час воєнного стану

Підпунктом 1 пункту 1 постанови про [«Деякі питання здійснення оборонних та публічних закупівель товарів, робіт і послуг в умовах воєнного стану» від 28.02.2022 № 169](#) (далі — Постанова № 169) встановлено, що оборонні та публічні закупівлі товарів, робіт і послуг здійснюються **без застосування процедур закупівель та спрощених закупівель**, визначених законами України «Про публічні закупівлі» (далі — Закон) та «Про оборонні закупівлі».

Таким чином, розділимо поняття **договір про закупівлю** і **договір**, щоб потім розібратися, на яких умовах можна вносити зміни до таких договорів про закупівлю та договорів.

Договір про закупівлю

Відповідно до пункту 6 частини 1 статті 1 Закону договір про закупівлю — господарський договір, **що укладається між замовником і учасником за результатами проведення процедури закупівлі / спрощеної закупівлі** та передбачає платне надання послуг, виконання робіт або придбання товару. **Іншими словами:** за результатом успішно проведених відкритих торгів / торгів з обмеженою участю / конкурентного діалогу / переговорної процедури закупівлі / спрощеної закупівлі замовник отримує договір про закупівлю, зміни до якого в першу чергу вносять згідно з частиною 5 статті 41 Закону (див. Рисунок).

Рисунок

Як в умовах воєнного стану вносити зміни в укладені договори про закупівлю?

Укладені договори про закупівлю мають виконуватися на умовах та у спосіб, що передбачений таким договором про закупівлю, відповідно до вимог Закону.

Підстави для змін до договору про закупівлю передбачені в частині 5 статті 41 Закону, яка встановлює, що істотні умови договору про закупівлю не можуть змінюватися після його підписання до виконання зобов'язань сторонами в повному обсязі, крім випадків:

зменшення обсягів закупівлі, зокрема з урахуванням фактичного обсягу видатків замовника. [Приклад додаткової угоди за пунктом 1 частини 5 статті 41 Закону;](#)

збільшення ціни за одиницю товару до 10 відсотків пропорційно збільшенню ціни такого товару на ринку у разі коливання ціни такого товару на ринку за умови, що така зміна не призведе до збільшення суми, визначеної в договорі про закупівлю, — не частіше ніж один раз на 90 днів з моменту підписання договору про закупівлю / внесення змін до такого договору щодо збільшення ціни за одиницю товару.

Обмеження щодо строків зміни ціни за одиницю товару не застосовується у випадках зміни умов договору про закупівлю бензину та дизельного пального, природного газу та електричної енергії. [Приклад додаткової угоди за пунктом 2 частини 5](#)

статті 41 Закону;

покращення якості предмета закупівлі, за умови що таке покращення не призведе до збільшення суми, визначеної в договорі про закупівлю. **Приклад додаткової угоди за пунктом 3 частини 5 статті 41 Закону;**

продовження строку дії договору про закупівлю та строку виконання зобов'язань щодо передачі товару, виконання робіт, надання послуг у разі виникнення документально підтверджених об'єктивних обставин, що спричинили таке продовження, у тому числі обставин непереборної сили, затримки фінансування витрат замовника, за умови що такі зміни не призведуть до збільшення суми, визначеної в договорі про закупівлю. **Приклад додаткової угоди за пунктом 4 частини 5 статті 41 Закону;**

погодження зміни ціни в договорі про закупівлю в бік зменшення (без зміни кількості (обсягу) та якості товарів, робіт і послуг), у тому числі у разі коливання ціни товару на ринку. **Приклад додаткової угоди за пунктом 5 частини 5 статті 41 Закону;**

зміни ціни в договорі про закупівлю у зв'язку зі зміною ставок податків і зборів та / або зміною умов щодо надання пільг з оподаткування — пропорційно до зміни таких ставок та / або пільг з оподаткування. **Приклад додаткової угоди за пунктом 6 частини 5 статті 41 Закону;**

зміни встановленого згідно із законодавством органами державної статистики індексу споживчих цін, зміни курсу іноземної валюти, зміни біржових котирувань або показників Platts, ARGUS регульованих цін (тарифів) і нормативів, що застосовуються в договорі про закупівлю, у разі встановлення в договорі про закупівлю порядку зміни ціни. **Приклад додаткової угоди за пунктом 7 частини 5 статті 41 Закону;**

зміни умов у зв'язку із застосуванням положень частини шостої цієї статті. **Приклад додаткової угоди за частиною 6 статті 41 Закону (продовження строку дії договору про закупівлю) та Приклад додаткової угоди за частиною 6 статті 41 Закону (угода, що укладається після затвердження кошторису).**

Додатково завантажте з порталу RADNUK.COM.UA корисні таблиці:

Таблиця. Щодо обов'язку внесення змін до договорів;

Таблиця. Зміна ціни та обсягу в договорах про закупівлю.

У зв'язку з необхідністю забезпечення потреб оборони під час дії правового режиму

При повному або частковому копіюванні чи цитуванні будь-якої інформації з порталу "Радник у сфері публічних закупівель" ви зобов'язані вказувати джерело інформації (ст. 176 ККУ). Джерело: https://radnuk.com.ua/praktyka_zakupivel/dohovir/na-iakykh-umovakh-mozhna-vnosyty-zminy-do-dohovoriv-pro-zakupivliu-ta-dohovoriv-pid-chas-voiennoho-stanu/

воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях можуть бути змінені істотні умови договору про закупівлю (після його підписання до виконання зобов'язань сторонами в повному обсязі) замовником, визначеним у [Законі України](#) «Про оборонні закупівлі», а саме: *обсяг закупівлі, сума договору, строк дії договору та виконання зобов'язань щодо передання товару, виконання робіт, надання послуг.*

Зверніть увагу: у вищенаведеній частині 5 статті 41 Закону передбачено саме підстави внесення змін, а от порядок внесення таких змін потрібно обов'язково прописати замовнику самостійно ще на етапі підготовки проєкту договору про закупівлю, виходячи зі специфіки предмета закупівлі.

Також, відповідно до частини 7 статті 41 Закону, у разі внесення змін до істотних умов договору про закупівлю у випадках, передбачених [частиною 5](#) цієї статті, **замовник обов'язково оприлюднює повідомлення про внесення змін до договору про закупівлю** та зміни до договору (безпосередньо додаткові угоди у форматі .PDF) — протягом трьох робочих днів з дня внесення змін.

Відповідно до пункту 12 частини 1 статті 10 Закону замовник також оприлюднює звіт про виконання договору про закупівлю — протягом 20 робочих днів з дня виконання сторонами договору про закупівлю або закінчення строку дії договору про закупівлю, за умови його виконання сторонами, або його розірвання.

Також пам'ятайте: у разі внесення змін до істотних умов договору про закупівлю у випадках, не передбачених Законом, на уповноважену, службову (посадову) особу замовника може бути накладено штраф у розмірі від 25 500 грн до 51 000 грн. За ті самі дії, вчинені такою особою протягом року, — від 51 000 грн до 85 000 грн. Приклад судового рішення за такою підставою читайте на порталі RADNUK.COM.UA у статті [«Безпідставне внесення змін до істотних умов договору про закупівлю»](#).

З договором про закупівлю розібралися. Далі розберемося з договором, який ще називають «прямий договір», або, приміром, договір за Постановою № 169.

Договір та згідно з чим вносити до нього зміни

Якщо замовником було укладено договір до 50 тис. грн або за виключеннями, які передбачені в Законі (частини 5, 6, 7 статті 3 Закону), або договір укладено за Постановою № 169, то в такому випадку частина 5 статті 41 Закону в частині зміни істотних умов договору **не застосовується до таких договорів**.

Твердження пояснюється тим, що «договір» не можна вважати договором про закупівлю у розумінні Закону. До таких договорів (прямих договорів; договорів, що укладені за Постановою № 169) під час внесення змін до них застосовуються норми Господарського кодексу України (далі — ГКУ) та Цивільного кодексу України (далі — ЦКУ).

Приклад

Замовник 28.02.2022 уклав договір за Постановою № 169 на постачання пального, строком дії до 26.03.2022. У зв'язку з продовженням воєнного стану в Україні у замовника існує необхідність внести зміни до укладеного договору. Керуючись умовами укладеного договору, замовник уклав з постачальником додаткову угоду на продовження строку дії договору та викладення специфікації по договору в новій редакції. При цьому замовник не зобов'язаний оприлюднювати внесені зміни до такого договору. Дії замовника не суперечать законодавству.

Нижче для зручності витяги з ГКУ та ЦКУ, на які необхідно звернути увагу при укладанні договору.

Витяг. Господарський кодекс

...

Стаття 180. Істотні умови господарського договору

1. Зміст господарського договору становлять умови договору, визначені угодою його сторін, спрямованою на встановлення, зміну або припинення господарських зобов'язань, як погоджені сторонами, так і ті, що приймаються ними як обов'язкові умови договору відповідно до законодавства.
2. Господарський договір вважається укладеним, якщо між сторонами у передбачених законом порядку та формі досягнуто згоди щодо усіх його істотних умов. Істотними є умови, визнані такими за законом чи необхідні для договорів даного виду, а також умови, щодо яких на вимогу однієї із сторін повинна бути досягнута згода.
3. При укладенні господарського договору сторони зобов'язані у будь-якому разі погодити предмет, ціну та строк дії договору.
4. Умови про предмет у господарському договорі повинні визначати найменування (номенклатуру, асортимент) та кількість продукції (робіт, послуг), а також вимоги до їх якості. Вимоги щодо якості предмета договору визначаються відповідно до обов'язкових для сторін нормативних документів, зазначених у [статті 15](#) цього Кодексу, а у разі їх відсутності — в договірному порядку, з додержанням умов, що забезпечують захист інтересів кінцевих споживачів товарів і послуг.
5. Ціна у господарському договорі визначається в порядку, встановленому цим Кодексом, іншими законами, актами Кабінету Міністрів України. За згодою сторін у господарському договорі може бути передбачено доплати до встановленої ціни за продукцію (роботи, послуги) вищої якості або виконання робіт у скорочені строки порівняно з нормативними.
6. У разі визнання погодженої сторонами в договорі ціни такою, що порушує вимоги антимонопольно-конкурентного законодавства, антимонопольний орган має право вимагати від сторін зміни умови договору щодо ціни.

Стаття 181. Загальний порядок укладення господарських договорів

1. Господарський договір укладається в порядку, встановленому [Цивільним кодексом України](#), з урахуванням особливостей, передбачених цим Кодексом.

При повному або частковому копіюванні чи цитуванні будь-якої інформації з порталу "Радник у сфері публічних закупівель" ви зобов'язані вказувати джерело інформації (ст. 176 ККУ). Джерело:

https://radnuk.com.ua/praktyka_zakupivel/dohovir/na-iakykh-umovakh-mozhna-vnosyty-zminy-do-dohovoriv-pro-zakupivliu-ta-dohovoriv-pid-chas-voiennoho-stanu/

Витяг. Цивільний кодекс

...

Стаття 626. Поняття та види договору

1. Договором є домовленість двох або більше сторін, спрямована на встановлення, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків.
2. Договір є одностороннім, якщо одна сторона бере на себе обов'язок перед другою стороною вчинити певні дії або утриматися від них, а друга сторона наділяється лише правом вимоги, без виникнення зустрічного обов'язку щодо першої сторони.
3. Договір є двостороннім, якщо правами та обов'язками наділені обидві сторони договору.
4. До договорів, що укладаються більш як двома сторонами (багатосторонні договори), застосовуються загальні положення про договір, якщо це не суперечить багатосторонньому характеру цих договорів.
5. Договір є відплатним, якщо інше не встановлено договором, законом або не впливає із суті договору.

Стаття 638. Укладення договору

1. Договір є укладеним, якщо сторони досягли згоди з усіх істотних умов договору. Істотними умовами договору є умови про предмет договору, умови, що визначені законом як істотні або є необхідними для договорів даного виду, а також усі ті умови, щодо яких за заявою хоча б однієї із сторін має бути досягнуто згоди.
2. Договір укладається шляхом пропозиції однієї сторони укласти договір (оферти) і прийняття пропозиції (акцепту) другою стороною.

Стаття 639. Форма договору

1. Договір може бути укладений у будь-якій формі, якщо вимоги щодо форми договору не встановлені законом.
 2. Якщо сторони домовилися укласти договір у певній формі, він вважається укладеним з моменту надання йому цієї форми, навіть якщо законом ця форма для даного виду договорів не вимагалася.
- Якщо сторони домовилися укласти договір за допомогою інформаційно-комунікаційних систем, він вважається укладеним у письмовій формі.

Стаття 651. Підстави для зміни або розірвання договору

1. Зміна або розірвання договору допускається лише за згодою сторін, якщо інше не встановлено договором або законом.
 2. Договір може бути змінено або розірвано за рішенням суду на вимогу однієї із сторін у разі істотного порушення договору другою стороною та в інших випадках, встановлених договором або законом.
- Істотним є таке порушення стороною договору, коли внаслідок завданої цим шкоди друга сторона значною мірою позбавляється того, на що вона розраховувала при укладенні договору.
3. У разі односторонньої відмови від договору у повному обсязі або частково, якщо право

на таку відмову встановлено договором або законом, договір є відповідно розірваним або зміненим.

Стаття 652. Зміна або розірвання договору у зв'язку з істотною зміною обставин

1. У разі істотної зміни обставин, якими сторони керувалися при укладенні договору, договір може бути змінений або розірваний за згодою сторін, якщо інше не встановлено договором або не впливає із суті зобов'язання.

Зміна обставин є істотною, якщо вони змінилися настільки, що, якби сторони могли це передбачити, вони не уклали б договір або уклали б його на інших умовах.

2. Якщо сторони не досягли згоди щодо приведення договору у відповідність з обставинами, які істотно змінилися, або щодо його розірвання, договір може бути розірваний, а з підстав, встановлених частиною четвертою цієї статті, – змінений за рішенням суду на вимогу заінтересованої сторони за наявності одночасно таких умов:

1) в момент укладення договору сторони виходили з того, що така зміна обставин не настане;

2) зміна обставин зумовлена причинами, які заінтересована сторона не могла усунути після їх виникнення при всій турботливості та обачності, які від неї вимагалися;

3) виконання договору порушило б співвідношення майнових інтересів сторін і позбавило б заінтересовану сторону того, на що вона розраховувала при укладенні договору;

4) із суті договору або звичаїв ділового обороту не впливає, що ризик зміни обставин несе заінтересована сторона.

3. У разі розірвання договору внаслідок істотної зміни обставин суд, на вимогу будь-якої із сторін, визначає наслідки розірвання договору виходячи з необхідності справедливого розподілу між сторонами витрат, понесених ними у зв'язку з виконанням цього договору.

4. Зміна договору у зв'язку з істотною зміною обставин допускається за рішенням суду у виняткових випадках, коли розірвання договору суперечить суспільним інтересам або потягне для сторін шкоду, яка значно перевищує затрати, необхідні для виконання договору на умовах, змінених судом.

Стаття 654. Форма зміни або розірвання договору

1. Зміна або розірвання договору вчиняється в такій самій формі, що й договір, що змінюється або розривається, якщо інше не встановлено договором або законом чи не впливає із звичаїв ділового обороту.

...

Висновок: договір, який укладається за межами Закону, регулюється умовами укладеного договору, ГКУ та ЦКУ, і зміни до таких договорів вносяться на умовах, які були попередньо встановлені та погоджені в таких договорах. Зміст господарського договору становлять умови договору, визначені угодою його сторін, спрямованою на встановлення, зміну або припинення господарських зобов'язань, як погоджені сторонами, так і ті, що приймаються ними як обов'язкові умови договору відповідно до законодавства. Господарський договір вважається укладеним, якщо між сторонами у передбачених законом порядку та формі досягнуто згоди щодо усіх його істотних умов.

Істотними є умови, визнані такими за законом чи необхідні для договорів даного виду, а

також умови, щодо яких на вимогу однієї із сторін повинна бути досягнута згода. При укладенні господарського договору сторони зобов'язані у будь-якому разі погодити предмет, ціну та строк дії договору. Умови про предмет у господарському договорі повинні визначати найменування (номенклатуру, асортимент) та кількість продукції (робіт, послуг), а також вимоги до їх якості.

Слава Україні! Героям Слава!

Додатково читайте на порталі [RADNUK.COM.UA](https://radnuk.com.ua):

«УЕП уже не використовуємо? Чи як?»;

«Як оприлюднити звіт без використання електронної системи (згідно з Постановою № 169) без прив'язки до плану».